

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA MATEMATIKY

Finanční gramotnost žáka 2. stupně základní školy

Bakalářská práce

2013/2014

Autor: Kateřina Janáková

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. David Nocar, Ph.D.

Tímto děkuji svému vedoucímu bakalářské práce za pomoc a spolupráci při tvoření této bakalářské práce.

Dále prohlašuji, že jsem pracovala na této seminární práci osobně a použitou literaturu jsem citovala.

Kateřina Janáková

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Národní strategie finančního vzdělávání, finanční vzdělávání a finanční gramotnost.....	1
2.1	Národní strategie.....	1
2.2	Finanční vzdělávání.....	1
2.3	Finanční gramotnost	1
3	Finanční gramotnost a RVP ZV	4
4	Standardy finanční gramotnosti	6
5	Pojmy finanční gramotnosti	8
5.1	Peníze.....	8
5.1.1	Bankovky a mince	8
5.1.2	Akcie	8
5.1.3	Dividenda	9
5.1.4	Měna.....	9
5.1.5	Nominální hodnota.....	9
5.1.6	Emise peněz, Emitentem (vydavatelem).....	9
5.1.7	Hotovostní peníze.....	9
5.1.8	Bezhotovostní peníze, bezhotovostní platební styk	9
5.1.9	Banka.....	9
5.1.10	Bankovní účet.....	9
5.1.11	Výpis z účtu.....	9
5.1.12	Internetové bankovníctví.....	10
5.1.13	Inflace.....	10
5.1.14	Úroková míra nebo sazba	10
5.1.15	Úrok.....	10
5.1.16	Běžný účet.....	10
5.1.17	Spořicí účet.....	10
5.1.18	Platební karta.....	11

5.2	Finanční produkty	11
5.2.1	Stavební spoření	11
5.2.2	Penzijní připojištění a penzijní spoření	11
5.2.3	Spotřebitelský úvěr	12
5.2.4	Hypoteční úvěr	12
5.2.5	Pojištění	12
5.2.6	Životní pojištění	13
5.2.7	Úrazové pojištění	13
5.2.8	Nebankovní produkty	13
5.3	Hospodaření v domácnosti	13
5.3.1	Potřeba	13
5.3.2	Statek	14
5.3.3	Majetek	14
5.3.4	Rodinný rozpočet	14
5.3.5	Reklamace	14
	Pracovní list č. 1	16
	Pracovní list č. 2	18
	Pracovní list č. 3	21
	Pracovní list č. 4	23
	Pracovní list č. 5	26
	Pracovní list č. 6	28
	Pracovní list č. 7	30
	Pracovní list č. 8	33
	Pracovní list č. 9	34
	Pracovní list č. 10	36
6	Závěr	38
7	Literatura	40

Teoretická část

1 Úvod

Každý den se na internetu setkáváme s informacemi jako: lidé jsou čím dál více zadlužení, lidé si půjčují od pochybných lidí, vzali si půjčku, kterou nemají jak splatit. Do domácností nám chodí reklamní letáky s výhodnou půjčkou. Velkým písmem je na nich napsána částka půjčky, kolik budete měsíčně splácet. Po bližším prozkoumání miniaturního textu zjistíme, jak dlouho budeme splácet, jaký bude úrok z půjčky či jaké bude RPSN¹ (tedy celková výše nákladů). Nakonec zjistíme, že půjčka není zase tak výhodná, jak se zdálo. Na internetu se také neustále setkáváme s reklamami, kde vám za jeden telefonát půjčí peníze. Ale informace, kolik budeme muset vrátit, tam není. Když je člověk bohužel v těžké finanční situaci, tak nehledá informace, co to bude stát, ale je rád, že má z čeho žít.

Co udělat pro to, abyste se takovým situacím vyhnuli? Jak poznat, zdali vás půjčka nepřipraví o vše? Jak se naučit hospodařit? Kde se dovíte, jaká máte práva jako spotřebitelé²? To vše by mělo být cílem zavedení finanční gramotnosti do základního vzdělávání. Měli bychom této generaci dát možnost toto všechno pochopit. Finanční gramotnost by jim měla dát informace o tom, jak dobře nakládat s penězi v rodinném hospodaření, jaké si vybrat zaměstnání, uvědomit si hodnotu peněz, dokázat zabezpečit sebe a svoji rodinu.

Sama jsem se do této situace nedostala, protože si uvědomuji rizika z půjček nekrytých jistinou. Proto si myslím, že je nutné zavést informace o této oblasti do vzdělávání žáků základní školy, aby se nedostávali do dluhové pasti, nečelili exekucím a nebyli nuceni vyhlášovat osobní bankroty.

¹ Roční procentní sazba nákladů

² Osoby, které při uzavírání a plnění smlouvy nejednají v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

2 Národní strategie finančního vzdělávání, finanční vzdělávání a finanční gramotnost

2.1 Národní strategie

Národní strategie finančního vzdělávání je komplexním systematickým přístupem ke zvýšení finanční gramotnosti spotřebitelů. **Cílem je vytvořit systém finančního vzdělávání pro zvyšování úrovně finanční gramotnosti v ČR.** Určuje hlavní problémy a navazující priority ve finančním odvětví a to i úlohy klíčových aktérů s důrazem na roli subjektů. Spolupracuje s evropskými organizacemi, které se zabývají finančním vzděláním na evropské a mezinárodní úrovni.

2.2 Finanční vzdělávání

Finanční vzdělávání je klíčovým prvkem v prevenci spotřebitele ve financích. Má za cíl informovat spotřebitele o tom, jak se pohybovat na finančním trhu. Takový informovaný spotřebitel je potom schopen to samostatně zvládnout.

V kvapně se rozvíjející oblastí finančních služeb a produktů se musí spotřebitel umět zorientovat a přijmout osobní odpovědnost za finanční hospodaření sebe a své rodiny. V širším důsledku přispívá finanční vzdělávání k rozvoji české ekonomiky a společnosti. Je nástrojem ke zvyšování finanční gramotnosti, umožňuje spotřebitelům pracovat s informacemi na finančním trhu s ohledem na životní situace.

2.3 Finanční gramotnost

Pracovní skupina pro finanční vzdělání v roce 2006 v České republice definovala pojem finanční gramotnost v rámci mezirezortní činnosti. Pracovní skupina složená ze zástupců států, profesních asociací, spotřebitelských organizací a expertů na oblast vzdělávání. Definici odsouhlasily rezorty ministerstev financí, průmyslu a obchodu, školství, mládeže a tělovýchovy s Českou národní bankou, ve spolupráci s profesními a spotřebitelskými sdruženími spolupracujícími s Pracovní skupinou.

Finanční gramotnost je soubor kompetencí, které uplatňujeme v běžném životě každého z nás. Jsou důležité pro rozvoj našeho podílu na finančním trhu.

„Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.“³ (1)

Tato definice se stala základem pro **Standardy finanční gramotnosti**⁴, které vymezují cílový stav úrovně finanční gramotnosti pro základní vzdělávání a pro střední vzdělávání a představují kritéria pro měření finanční gramotnosti.

Finanční gramotnost je určitou součástí ekonomické gramotnosti zahrnující ještě další aspekty.

Dále se pojí převážně s gramotností numerickou (používání, interpretování matematické výpočty numerických úloh), která se pojí s matematickou gramotností:

„Matematická gramotnost je schopnost jedince poznat a pochopit roli, kterou hraje matematika ve světě, dělat dobře podložené úsudky a proniknout do matematiky tak, aby splňovala jeho životní potřeby jako tvořivého, zainteresovaného a přemýšlivého občana.“⁵ (2)

Gramotností informační definice *„ICT gramotnost je soubor kompetencí, které jedinec potřebuje, aby byl schopen se rozhodnout jak, proč a kdy používat dostupné ICT a poté je účelně využívat při řešení různých situací přiučení i v životě v měnícím se životě.“*(2) a gramotnost právní (orientace v právním systému, přehled o právech a povinnostech a ochraně). Tyto gramotnosti napomáhají k rozvoji české ekonomiky, právnímu a politickému myšlení.

Finanční gramotnost je strukturovaná. Prolínají se v ní další 3 dílčí složky:

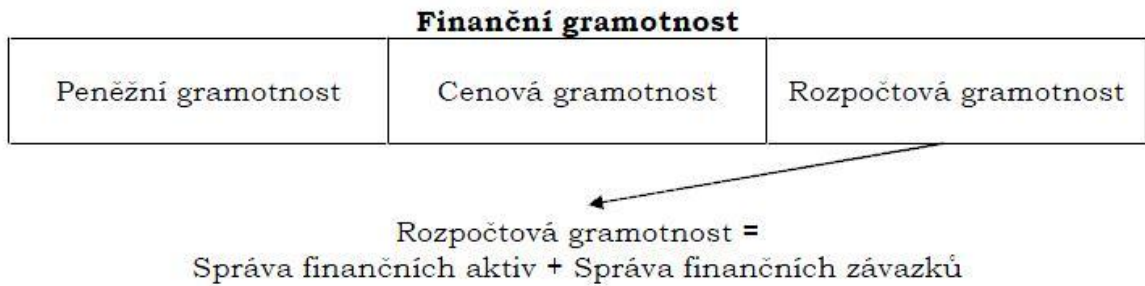
- **Peněžní gramotnost** se týká všech bezhotovostní i hotovostních operací a transakcí a vše co se k tomu pojí.
- **Cenová gramotnost** je potřeba k porozumění cenovým inflacím, hlavně poznat co je to „cena peněz“.

³ Citovaná definice finanční gramotnosti je převzata z dokumentu **Národní strategie finančního vzdělávání** (2007, akt. 2010), která je ústředním dokumentem pro finanční vzdělávání v České republice.

⁴ Viz kapitola 4 Standardy finanční gramotnosti

⁵ Definice PISA 2003, Koncepce matematické gramotnosti ve výzkumu PISA 2003, ÚIV, Praha.

- **Rozpočtová gramotnost** je nezbytná pro správu osobního nebo rodinného rozpočtu, zahrnuje schopnost zvládat životní situace ohledně financí. Skládá se ze dvou složek. Ze správy finančních aktivit (vklady, investice...) a správy finančních závazků (úvěr nebo leasing). Hlavní je nakonec, umět si všechny tyto produkty mezi sebou dobře zkombinovat.

Obr. 1: Složky finanční gramotnosti (4)

3 Finanční gramotnost a RVP ZV

Od roku 2013 se s pojmem finanční gramotnost, setkáváme v RVP ZV⁶. Finanční gramotnost byla vložena do oblasti Člověk a společnost, ale můžeme ji najít i v dalších oblastech např. Člověk a jeho svět, Matematika a její aplikace. Budování finanční gramotnosti je hodně založeno na numerickém počítání příkladů z praxe, přesto byla finanční gramotnost zařazena do výchovných oblastí týkajících se naší osobnosti a praktického života.

Jednotlivé vzdělávací oblasti, jejich očekávané výstupy a učivo, které se týká finanční gramotnosti:

- Matematika a její aplikace se v rámci 9. ročníku učí počítat základní finanční počty. Takové jako převody měn, jednoduché a složené úrokování a rodinné hospodaření (příjmy a výdaje). Je potřebné, aby byly tyto úlohy praktické ze života financí a dokázali žáky připravit na budoucnost.
- Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se v tematickém okruhu lidé kolem nás se žáci setkají se světem financí, právy a povinnostmi. Cílové zaměření je „*orientace v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního rozpočtu.*“ (3)

Očekávaný výstup:

žák se orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžném životě, odhaduje a zkontroluje cenu nákupu a vrácení peněz, dokáže si vysvětlit proč a jak spořit, půjčovat si a jak vracet dluhy.

Učivo – vlastnictví (soukromé, osobní, veřejné, společné), hmotný a nehmotný majetek, rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti, hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení, banka jako správce peněz, úspory a půjčky

- Člověk a společnost se žák seznamuje s hospodařením a rozvíjí svou orientaci ve světě finančního trhu (hospodaření). Cílové zaměření v této oblasti je „*orientace v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního (rodinného) rozpočtu s ohledem na měnící se životní situaci.*“ (3)

Očekávaný výstup by měl být:

⁶ Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání (verze platná od 1. 9. 2013)

- učí se sestavit jednoduchý rozpočet domácnosti, dokáže se orientovat v příjmech a výdajích a ve všem, co se toho týká, rozmyslí si nutnost jednotlivých výdajů v hospodaření rodiny, vyjasní princip schodkového, přebytkového a vyrovnaného rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodaření
- v praxi dokáže vhodně využít prostředky hotovostních a bezhotovostních plateb, zvládá rozlišit pojem debetní a kreditní karta a jejich vlastnosti
- chápe princip banky a její úlohy vůči spotřebitelům, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, druhy pojištění objasní a poradí, kdy je využít
- uvede a srovná nejčastější způsoby nakládání s volnými prostředky a krytí deficitu
- na příkladu vyloží podstatu fungování trhu kupující – prodávající, vliv poptávky nabídky na tvorbu ceny, zisku a DPH, popíše inflaci
- ví, ze kterých zdrojů pochází příjmy státu, kam je stát směřuje, příklady dávek a příspěvků, které občan ČR může získat

Učivo – hospodaření, rozpočet domácnosti a státu, úspory, výdaje, příjmy, pojištění, spoření, banky, splátky, leasing, význam daní, sociální příspěvky, inflace, investice, produkty finančního trhu.

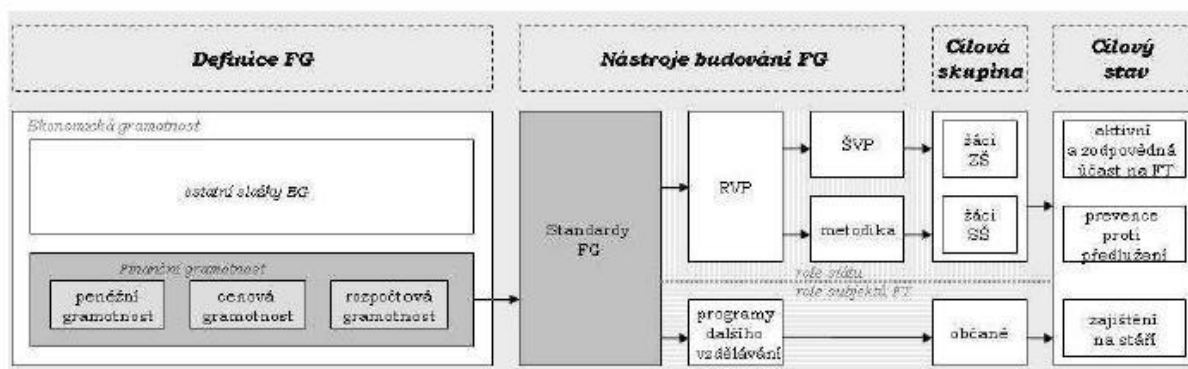
Součástí RVP ZV se stala příloha *Standardy finanční gramotnosti* viz. kap. 4

4 Standardy finanční gramotnosti

Standardy finanční gramotnosti jsou součástí dokumentu *Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách*. Dne 7. prosince 2005 se usnesla tehdejší vláda České republiky, aby ministerstvo financí, ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, ministerstvo průmyslu a obchodu předložila do 30. září následujícího roku dokument týkající se systému budování finanční gramotnosti.

V roce 2006 byla vytvořena první verze, na které se stále pracovalo až do vzniku druhé verze. Ta už podporovala finanční gramotnost v plné verzi. V tomto dokumentu se uvádí:

„Z definice finanční gramotnosti vycházejí konkrétní standardy finanční gramotnosti, které stanovují ideální úroveň finanční gramotnosti pro různé cílové skupiny, resp. cílový stav finančního vzdělávání pro různé stupně vzdělávání. Tyto standardy jsou následně implementovány do RVP (u počátečního vzdělávání na ZŠ a SŠ) či slouží jako východisko při tvorbě konkrétních vzdělávacích programů a aktivit směřujících k rozvoji a zvyšování úrovně FG žáků a dospělé populace (u dalšího vzdělávání), resp. specifických cílových skupin.“ (4)

Obr. 2 Role standardů finanční gramotnosti (4)

Aby došlo ke správnému pochopení a naplnění standardu finanční gramotnosti, je potřeba správně připravit metodické materiály. Materiály, které budou předávat zkušenosti, vědomosti, příklad z praxe učitelům a následovně žákům základních a středních škol. K tomu se ministerstva školství a financí ve spolupráci s výzkumným ústavem pedagogickým (VÚP) a národním ústav odborného vzdělávání uvolilo, že budou na metodických materiálech spolupracovat.

Nyní žijeme v době, kdy máme finanční gramotnost do RVP ZV zakomponovanou. Některé metodické příručky jsou už hotové a snaží se žákům jak 1. stupně, tak 2. stupně předávat problematiku finanční gramotnosti. Záleží na jednotlivých školách, jak finanční gramotnost zakomponují do výuky. Jestli ji nechají jenom jako součástí vzdělávacích oblastí nebo je zařadí i do nepovinných či volitelných předmětů.

Standard finanční gramotnosti 2. stupně základní školy	
Peníze	
Obsah	Výsledky
• nakládání s penězi • tvorba ceny • inflace	• na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení • na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH • objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny • popíše vliv inflace na hodnotu peněz
Hospodaření domácnosti	
Obsah	Výsledky
• rozpočet domácnosti, typy rozpočtu, jejich odlišnosti • základní práva spotřebitele	• sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje domácnosti, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů • objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu • vysvětlí, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele
Finanční produkty	
Obsah	Výsledky
• služby bank, aktivní a pasivní operace • produkty finančního trhu pro investování a pro získání prostředků • pojištění • úročení	• uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení • uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky (spotřeba, úspory, investice) • uvede a porovná nejčastější způsoby krytí deficitu (úvěry, splátkový prodej, leasing) • vysvětlí význam úroku placeného a přijatého • uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít

Tab. 1 : Standard finanční gramotnosti pro 2. Stupně ZŠ (4)

Tento standard je vymezen ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost ve výchově k občanství.

5 Pojmy finanční gramotnosti

V této kapitole si vysvětlíme pojmy z finanční gramotnosti, které by měl žák po ukončení základní školy umět vysvětlit.

5.1 Peníze

Představují všeobecně přijímaný prostředek směny tzv. *platidlo*, vznikly jako prostředek pro obchod, v současnosti se vyskytují v podobě bankovek a mincí, vkladech na účtech a v bankách nebo jako cenné papíry.

5.1.1 Bankovky a mince

Provedení naší koruny. *Bankovka* je papírová, nabývá nominálních hodnot – sto korun, dvě stě korun, pět set korun, tisíc korun, dva tisíce korun a pět tisíc korun. *Mince* jsou kovové o nominálních hodnotách – koruna, dvoukoruna, pětikoruna, desetikoruna, dvacetikoruna a padesátikoruna. (v příloze č. 1 naleznete podobu našich platných mincí a bankovek)

Každá bankovka je v současné době označena osmi ochrannými prvky:

1. *Vodoznak* – viditelný proti světlu, vytvoří 2D nebo 3D efekt
2. *Ochranný proužek* – kovový nebo pokovený plastový proužek s mikrotextem nominální hodnoty bankovky, zapracovaný do papíru
3. *Ochranná vlákna* – chaoticky rozmístěná po celé ploše, reagují na UV světlo
4. *Soutisková značka* – kruhová, tvořená písmeny ČR
5. *Skrytý obrazec* – motiv viditelný okem při určitém úhlu pohledu
6. *Opticky proměnlivá barva* – u bankovek s nominální hodnotou 1 000 Kč, 2 000 Kč a 5 000 Kč
7. *Ochranný pruh* – na lící straně v pravé části, viditelný při sklopení, označen nominální hodnotou
8. *Mikrotexty* – vyplňují obrazec

5.1.2 Akcie

Cenný papír vydávaný akciovou společností, s nímž jsou spojena určitá práva, zejména se jedná o právo rozhodovací a právo majetkové.

5.1.3 Dividenda

Výnos vyplácený akciovou společností do rukou akcionáři, který cenné papíry držel v tzv. rozhodný den pro výplatu dividendy. Jedná se tzv. o podíl na zisku, který společnost vydělala (většinou za minulý rok).

5.1.4 Měna

Konkrétní peněžní jednotka daného státu. U nás je to Koruna česká.

5.1.5 Nominální hodnota

Jmenovitá, zadaná, uvedená na bankovce, cenném papíru (akcii), směnce atd.

5.1.6 Emise peněz, Emitentem (vydavatelem)

Emise = vydávání peněz, vydavatelem je u nás Česká národní banka (ČNB)

5.1.7 Hotovostní peníze

Mezi ně patří bankovky a mince, které se běžně používají

5.1.8 Bezhotovostní peníze, bezhotovostní platební styk

Peněžní prostředky, které jsou vedeny na účtech v bankách, tzv. nejsou fyzické. Bezhotovostní platební styk znamená převod peněz z účtu na účet.

5.1.9 Banka

Je instituce, která se stará o naše peníze. Činnost této instituce je přijímání peněz od občanů a podniků a jejich následné půjčování. V případě, že peníze banka přijímá, pak přijímá *vkłady*, když půjčuje peníze, pak poskytuje *úvěr*.

Služby bank: vedou bankovní účty, přijímají vklady, poskytují půjčky, úvěry, doplňkové finanční služby atd. Řada z těchto služeb je zpoplatněna.

5.1.10 Bankovní účet

Může založit kdokoliv, kdo předloží průkaz totožnosti. Komu ještě nebylo 15 let, může požádat rodiče o založení tzv. dětského účtu.

5.1.11 Výpis z účtu

Informuje spotřebitele o pohybech na účtu

5.1.12 Internetové bankovníctví

Představuje moderní způsob pohodlného vedení svého účtu

5.1.13 Inflace

Tzv. neviditelný „žrout“ peněz. Znamená to, že si za stejné peníze koupíme každý den méně zboží. Označuje vzestup ceny a současný pokles kupní ceny peněz. Někdy může uškodit, ale i pomoci. **Deflace** – je pravým opakem *Inflace*. Kupní síla peněz roste.

5.1.14 Úroková míra nebo sazba

Něco jako cena peněz, odměna nebo úplata, bývá zdaněna 15 %, **p.a.** = per annum – roční úroková míra.

5.1.15 Úrok

Představuje peněžitou odměnu za půjčení peněz. Výše úvěru se vyjadřuje úrokovou mírou.

5.1.16 Běžný účet

Je účet, který se v různých bankách moc neliší. V dnešní době se ukazují nové banky, které mají některé funkce bez poplatků (např. vedení účtu, převody peněz, výběry z bankomatu...) a nutí tím zavedené banky dělat nové postupy, aby nepřišli o klienta. Na běžném účtu peníze protékají. Přijdou a odejdou.

5.1.17 Spořicí účet

Jedná se o účet, na kterém si můžeme peníze z běžného účtu tzv. schovat jako potřebnou rezervu na horší časy. Výhody:

- *„Vedení a zavedení jsou zdarma (obvykle)*
- *Výpis jednou ročně zdarma, Internetová aplikace rovněž zdarma (pokud nemáte internet, jde ovládat účet po telefonu)*
- *Úročení peněz je výhodnější než na běžném účtu*
- *Peníze jsou k dispozici nejpozději do 3 dnů“ (5)*

U založení spořicího účtu si musíte dát pozor na výše uvedené výhody, jestli není uvedené úročení podmíněno určitou výší vkladu a na další podmínky např. omezený termín výběru.

5.1.18 Platební karta

Je další možnost platby, slouží k bezhotovostnímu placení či výběru hotovosti z bankomatů. Druhy platebních karet:

- **Debetní karta** - mezi ně patří „běžné“ platební karty, kterou jsou poskytované k běžnému účtu. Touto kartou slouží k utrácení vlastních peněz. Díky kartě může vybírat z bankomatu (zařízení na výběr hotovosti), platit v obchodech atd.
- **Kreditní karta** – je to karta, která nám umožní po určitou dobu používat peníze banky. Každá banka má nastavené tzv. bezúročné období. Je to období, ve které si peníze půjčujete zadarmo. Pokud se nepovede splatit půjčku, tato karta se začne chovat jako úvěrový produkt.

5.2 Finanční produkty

Rozumíme tím nabídku půjček, hypoték či stavebních spoření atd.

5.2.1 Stavební spoření

Funkce produktu byla podpora rozvoje bydlení. Je podporováno státem, jednou ročně ve výši 10 % z celkového ročního vkladu. Pro efektivní využití je důležitá volba výše cílové částky. Cílová část určuje výšku poplatku při uzavření smlouvy cca 1 %. Vázaná doba, je vlastnost, po kterou není možné volně disponovat s penězi bez sankcí.

5.2.2 Penzijní připojištění a penzijní spoření

Penzijní připojištění je produkt, který stát zvýhodňuje státním příspěvkem. Výše spoření záleží na spotřebiteli. Podle této výše je přidělen i státní příspěvek. V současné době je nejnižší výše vkladu, která má státní příspěvek, 90Kč, pak státní příspěvek činí 300Kč za rok. Do penzijního připojištění/spoření může přispívat i zaměstnavatel.

- **Penzijní připojištění** – 100% garance návratnosti vložených prostředků, možnost čerpat dříve, pozůstalostní penze, výpověď s výplatou po 12 měsících, nejsou poplatky za vedení účtu
- **Penzijní spoření** – investice do fondů bez garance návratnosti, není možné čerpat prostředky bez sankcí dříve, finance jsou předmětem dědičnosti, výpověď s výplatou po 24 měsících, poplatky za vedení účtu

5.2.3 Spotřebitelský úvěr

Slouží spotřebitelům k nákupu spotřební elektroniky, pořízení nebo rekonstrukci bytu, dovolené, auta. Poskytují je banky, ale také nebankovní finanční společnosti. Doba splácení různá podle dohodnutí s poskytovatelem. Úvěr je v rozmezí 8 -16 %.

5.2.4 Hypoteční úvěr

Slouží spotřebitelům, když potřebují velkou částku peněz na pořízení domu či bytu. Je to dlouhodobá půjčka. Výška splátek se počítá podle vypůjčen částky a doby, jak dlouho se bude splácet (5 – 30 let). Úrok je v rozmezí 2,5 – 5 %.

5.2.5 Pojištění

Pojištění je systém, kdy se jednotlivci, nebo právnické osoby, snaží tlumit dopad určitých negativních událostí. Společně přispívají do tzv. pojistného fondu, který je určen výhradně k úhradě případných finančních potřeb. O tvorbě, rozdělení a užití pojistného fondu rozhoduje specializovaná instituce - pojišťovna, která poskytuje pojištění za úplatu.

Pojištění se vztahuje pouze na určité, předem dohodnuté, náhodné události. Pojištění nejčastěji pokrývají podnikatelská rizika, úrazy, živelné pohromy, ale také ztrátu výdělku ve stáří či během nemoci nebo výdaje na nutnou zdravotní péči.

Typy pojištění:

- Podle obsahu pojištění
 - pojištění osob
 - životní pojištění
 - úrazová pojištění
 - penzijní pojištění
 - cestovní pojištění atd.
- Pojištění majetku
 - havarijní pojištění
 - pojištění domácnosti a nemovitosti atd.
- Pojištění zájmu
 - pojištění odpovědnosti za škodu
 - povinné ručení atd
- Pojištění podle účasti
 - dobrovolné pojištění
 - povinné pojištění (ze zákona)

5.2.6 Životní pojištění

Životní pojištění může mít několik podob. Jeho základní prioritou je ochránit před následky neočekávaného úmrtí pojištěné osoby. Mimo to může působit i jako spořicí nebo investiční nástroj podle typu produktu a podílu rizikové, spořicí či investiční složky. Cílem životní pojištění je finančně zajistit osoby vám blízké (manželku, děti apod.) v případě vaší smrti. Zejména je vhodné pro živitele rodin, kdy vaší smrtí přijde zbytek rodiny o podstatnou část příjmů. Životní pojištění tak pomůže alespoň částečně vyrovnat tuto ztrátu.

5.2.7 Úrazové pojištění

Úrazové pojištění vám zdraví nevrátí, ale pomůže vám zachovat životní standard, na který jste byli zvyklí a zajistí vám finance pro zvýšené výdaje během rekonvalescence. Úraz je nenadálá událost, která ovlivní několik následujících dní, týdnů, měsíců, let a někdy i celý zbytek života. Finanční odškodnění spojené s úrazem pomocí úrazového pojištění nepříjemné následky neodstraní, ale pomůže je zmírnit. Úrazové pojištění může zahrnovat pojištění pro případ smrti následkem úrazu, trvalých následků úrazu, tělesného poškození nebo doby nezbytného léčení úrazu v různých kombinacích.

5.2.8 Nebankovní produkty

Jsou to úvěry od nebankovních institucí jako Cetelem, HomeCredit, Provident...atd. Spadají sem všechny společnosti, které půjčují peníze na hranici lichvy.⁷Výhody jsou dostupnost, půjčka není pevně vázaná na určitou věc. Nevýhody vyšší úrok, prověření serióznosti nabídky.

5.3 Hospodaření v domácnosti

5.3.1 Potřeba

Je pocit nedostatku, který jedince nutí ho odstranit.

- Obecné dělení potřeb
 - Základní – potřeba spánku, biologické potřeby
 - Ostatní – dary, dovolená, auto, oblečení ...

⁷ Lichva – lichvářský úrok je takový, který je vyšší než umožňuje zákon.

5.3.2 Statek

Hodnota věci, která uspokojuje potřebu člověka.

- Volné statky – poskytuje nám je příroda většinou bez naší příčiny
- Vázané statky – produkty lidské práce

Oba typy se dělí dále na hmotné a nehmotné.

5.3.3 Majetek

Každá domácnost má určitý majetek, buďto movitý nebo nemovitý.

- Nemovitý – byt, dům, nemovitost sloužící k bydlení
- Movitý – vybavení domácnosti a příjmy domácnosti

Majetek je také možné rozdělit na hmotný a nehmotný, finanční.

5.3.4 Rodinný rozpočet

Je to nástroj, pomocí kterého má domácnost své příjmy a výdaje pod kontrolou. Sečtením všech položek příjmů/výdajů získáme celkové příjmy/výdaje rodiny. Základním pravidlem je, aby příjmy byly vyšší než výdaje. Takzvaně, aby nedocházelo k zadlužování domácnosti a jejích členů.

5.3.5 Reklamace

Reklamace je stav, při kterém je možno vadný výrobek vrátit nebo vyměnit. Reklamovat je možné i službu. Každý koupený výrobek má svojí záruční dobu, ve které je prodejce povinen uznat oprávněnou reklamaci. Postup u reklamace je potřeba mít nastudovaný už při nákupu výrobku.

Teorie reklamace sama o sobě patří do právní gramotnosti, která je jedna ze spolupracujících gramotností s matematickou.

Praktická část

Součástí praktické části budou jednotlivé pracovní listy do výuky finanční gramotnosti na druhý stupeň základní školy. Bude přiloženo i řešení.

Pracovní list č. 1

Jméno: _____

Rodinu Němcových tvoří pan Němec, paní Němcová, jejich syn a matka paní Němcové. Bydlí v bytě 5+kk. Rodina musí nutně koupit pračku. Maminka poprosila, jestli by už ta pračka nemohla být v kombinaci se sušičkou, aby v zimě mohla v klidu prát bez ohledu na počasí.

Jednotlivé položky rozděl na osobní příjmy a osobní výdaje.

• čistá mzda p. Němce	21 300 Kč
• nájemné a inkaso za měsíc	9 000 Kč
• starobní důchod babičky	8 400 Kč
• doprava a provoz auta na týden	1 500 Kč
• jídlo na měsíc	9 000 Kč
• přijaté úroky a dividendy	2 000 Kč
• oblečení průměrně na měsíc	3 000 Kč
• internet a TV za měsíc	750 Kč
• příjmy z cenných papírů	8 000 Kč
• splátka úvěru měsíční	3 000 Kč
• čistá mzda paní Němcové	13 500 Kč
• splátka leasingu měsíční	6 000 Kč
• stavební spoření jednou měsíčně	3 000 Kč
• tarify na mobily za měsíc	1 500 Kč
• měsíční jízdenka syna	900 Kč
• důchodové pojištění (otec a matka) měsíčně	3 000 Kč

Úkoly:

1. Rozděl příjmy a výdaje rodiny do dvou sloupečků.
2. Vypočítej, kolik činní výdaje rodiny.
3. Vypočítej, kolik činní příjmy rodiny.
4. Na internetu najdi mamince Němcové pračku se sušičkou tak, aby si ji mohla dovolit.
5. Napiš závěr, zdali jste našli takový předmět a jestli ne, zjistěte, za jak dlouho by si rodina takovou věc mohla dovolit.

Řešení pracovního listu č.1

1.

Příjmy	Výdaje
čistá mzda p. Němce	nájemné a inkaso za měsíc
starobní důchod babičky	doprava a provoz auta na týden (4x1500-měsíc)
přijaté úroky a dividendy	jídlo na měsíc
příjmy z cenných papírů	oblečení průměrně na měsíc
čistá mzda paní Němcové	internet a TV za měsíc
	splátka úvěru měsíční
	splátka leasingu měsíční
	stavební spoření jednou měsíčně
	tarify na mobily za měsíc
	měsíční jízdenka syna
	důchodové pojištění (otec a matka)

2. Celkové příjmy – 53 200 Kč

3.

Výdaje	Kč
nájemné a inkaso za měsíc	9000
doprava a provoz auta na týden (4x1500-měsíc)	6000
jídlo na měsíc	9000
oblečení průměrně na měsíc	3000
internet a TV za měsíc	750
splátka úvěru měsíční	3000
splátka leasingu měsíční	6000
stavební spoření jednou měsíčně	3000
tarify na mobily za měsíc	1500
měsíční jízdenka syna	900
důchodové pojištění (otec a matka)	3000
celkem	45150

4. Záleží na šikovnosti dětí

5. Rodině měsíčně zbývá 8 050 Kč Bude to různý počet měsíců, záleží na ceně nalezeného produktu.

Pracovní list č. 2

Jméno:

1. Rodina Smolíčková má tyto spotřebiče: kombinovanou chladničku s mrazničkou, mikrovlnnou troubu, pračku, myčku nádobí, televizi, počítač. Televize je zapnuta v průměru 5 h denně. Počítač si zapnou děti ihned po příchodu domů, v provozu je tedy průměrně 8 h denně. Mikrovlnnou troubu používá rodina Smolíčková průměrně 30 min denně. Pračku i myčku nádobí zapíná paní Smolíčková třikrát týdně, přičemž prací i mycí program trvá shodně 2 hodiny. Spotřeba trvale zapnutých spotřebičů (např. trvale zapnutá TV v zásuvce, která je vypnutá pouze dálkovým ovladačem, atd.) a svícení během dne činí 2,3 kWh za den.

<i>Spotřebič</i>	<i>Spotřeba (v kWh)</i>
Kombinovaná chladnička s mrazničkou	0,8 kWh za 24 h
Mikrovlnná trouba	0,7
Pračka	1,03
Myčka nádobí	0,93
Televize	0,112
Počítač	0,15

- a) Kolik Kč zaplatí rodina Smolíčková za rok, jestliže cena za 1 kWh je 5,40 Kč?
- b) V následujícím roce se zvýší cena za 1 kWh o 3 %. Navrhni úsporná opatření tak, aby rodina Smolíčková zaplatila v následujícím roce stejnou nebo nižší částku za spotřebu elektřiny.
2. Manželům Spořivým se pokazila pračka, a tak si potřebují koupit novou. Paní Spořivá požaduje, aby nová pračka byla plněná zepředu a aby maximální počet otáček byl v rozmezí 1000 až 1200 ot/min. Pan Spořivý kývne pouze na pračku, která bude energeticky úsporná (třída A++ nebo A+++). Vybrali si pračku za 9467 Kč, ale nemají na ni peníze. Rozhodují se proto mezi těmito úvěry na splátky (splátky se platí měsíčně).

1. úvěr: ihned nemusí zaplatit nic a pak 11 x 977 Kč
2. úvěr: ihned nemusí zaplatit nic a pak 12 x 912 Kč
3. úvěr: ihned zaplatí 947 Kč a pak 10 x 976 Kč

Doplňte tabulku a pak rozhodněte, který úvěr je pro manžele Spořivé nejvýhodnější.

	1. úvěr	2. úvěr	3. úvěr
Výše půjčky			
Výše splátky			
Počet splátek			
Akontace (část ceny placená ihned)			
Celková cena při platbě na splátky			
RPSN*			

* pro výpočet RPSN použijte kalkulačku na internetu

(např. http://kalkulacky.idnes.cz/cr_spotrebitelsky-uver-rpsn.php)

Řešení pracovní listu č. 2

<i>Spotřebič</i>	<i>Spotřeba (v kWh/den)</i>	<i>Spotřeba (v kWh/týden)</i>
Mikrovlnná trouba	0,35	2,45
Pračka	0,882857143	6,18
Myčka nádobí	0,797142857	5,58
Televize	0,56	3,92
Počítač	1,2	8,4
Trvale zapnuté spotřebiče	2,3	16,1
celkem		42,63

Náklady na elektřinu – před zdražením 11 970,50 Kč

– po zdražení 12 329,62 Kč

Minimální týdenní možná spotřeba po zdražení – 41,388 kWh

úsporná opatření: denně o 2 h méně na počítači a o 1 h méně televize

	1. úvěr	2. úvěr	3. úvěr
Výše půjčky	9467	9467	9467
Výše splátky	977	912	976
Počet splátek	11	12	10
Akontace (část ceny placená ihned)	0	0	947
Celková cena při platbě na splátky	10747	10944	10707
RPSN*	29,47 %	31,44 %	35,25 %

Pracovní list č. 3

Jméno

1. Brainstorming

Piš slova a sousloví, které tě napadne, když se řekne rozpočet rodiny. (čím víc, tím líp)

2. Dejte hlavy dohromady

Se svým sousedem si navzájem představte své nápady z cv. 1.

3. Vytvořte myšlenkovou mapu

Ve skupině vytvořte myšlenkovou mapu na téma rozpočet rodiny.

4. Galerie myšlenkových map

Váším úkolem je zjistit, jak na to šly ostatní skupiny

5. Příjmy a výdaje

- a. V nabídce zvýrazni modře příjmové položky a červeně výdajové položky rozpočtu rodiny – samostatně

PLAT – NÁKUP LÍSTKŮ DO KINA – PŮJČKA – DĚDICTVÍ – PLATBA ZA VODU –
PLATBA ZA ELEKTRINU – VÝHRA – NÁKUP POTRAVIN – DAR – PŘÍDAVKY NA
DÍTĚ – NÁJEM – NÁKUP HYGIENICKÝCH POTŘEB – ZISK Z PODNIKÁNÍ –
PODPORA V NEZAMĚSTNANOSTI – LÍSTEK NA KONCERT – ÚROK Z ÚSPOR –
JÍDLO PRO ZVÍŘÁTKA – KREDIT – SPLÁTKA LEASINGU - ALIMENTY

Až budeš mít hotovo, porovnej své výsledky ve dvojici a následně se zamysli: některé položky jdou zahrnout do obou skupin, které?

- b. Některé položky v rozpočtu musíme počítat pravidelně (měsíčně, čtvrtletně, ročně,...) Ke každé položce napiš 4 příklady (můžeš využít nabídku nahoře)

Pravidelný příjem

Nepravidelný příjem.....

Pravidelný výdej.....

Nepravidelný výdej.....

Řešení pracovního listu č. 3

1. Záleží na šikovnosti žáků
2. Záleží, co žáci samostatně vymysleli
3. Jak by měli postupovat
 - a. Na pracovní papír po společné domluvě
 - i. Roztřídíte většinu slov z vašich seznamů do 5-7 skupin tak, jak k sobě logicky patří
 - ii. Každou skupinku pojmenuj tak, aby název skupiny vyjadřoval podstatu všech těchto slov
 - b. Do středu velkého papíru napište hlavní téma – ROZPOČET DOMÁCNOSTI
 - c. S pomocí již částečně roztríděných slov utvořte myšlenkovou mapu
4. Ohodnocení záležití na zvolené metodě
5. Příjmy pravidelné – plat, zisk z podnikání, podpora v nezaměstnanosti, úrok z úspor
Příjmy nepravidelné – dědictví, výhra, dar, publikace článku
Výdaje pravidelné – půjčka, platba za vodu, platba za elektřinu, nákup potravin,
Výdaje nepravidelné – lístky do kina, kredit, lístek na koncert, oslava v restauraci

Pracovní list č. 4

Jméno

DOMÁCNOST I.

Má 3 členy – otce, matku a dítě (12). Otec vydělává 20 000Kč čistého a matka 16 000Kč čistého. Žijí v podnájmu, za který platí 8 000Kč měsíčně, k tomu dávají ještě 2 000Kč za energie a vodu. Před časem si koupili na splátky TV a pračku. Platí celkově 1 500Kč měsíčně. Otec jezdí do práce autem. Před nedávnem doplatili leasing na auto a to je jejich. Měsíční náklady na auto jsou 5 000Kč. Chtěli si koupit sedačku za 16 000Kč, ale neudělali to. Zhruba 6 000Kč je stojí nákup potravin na měsíc. Každý má v rodině mobil s připojením na internet za to platí celkově 2 000Kč. Každý měsíc si koupí nějaké oblečení (2 000Kč) a občas zajdou do kina nebo divadla (6 000 za půl roku). Za ostatní věci platí ještě 2 000Kč za měsíc. Chtějí si koupit svoje bydlení, a proto šetří a uspořené peníze dávají na stavební spoření. měsíčně to dělá 3 000Kč.

DOMÁCNOST II.

Má 4 členy – otce, matku na mateřské dovolené a 2 děti (2,8). Otec domů nosí 16 000Kč, výše mateřské je 9 000Kč. Rodina bydlí ve svém bytě, za kterýžto dávají 8 000Kč měsíčně jako splátku hypotéky. Za vodu a plyn platí průměrně 1 500Kč. Za potraviny rodina utratí okolo 5 000Kč. Otec potřebuje ke svému zaměstnání auto a to rodinu stojí 5 000Kč měsíčně. Rodiče si pořídili kuchyňskou linku na splátky (500Kč). Za oblečení domácnosti platí 2 000Kč. Chtějí si koupit novou lednici za 9 000Kč, ale ještě k tomu nedošlo. Mobilní telefony s internetem vyjdou měsíčně na 1 500Kč. Starší dítě chodí do několika zájmových kroužků (6 000Kč ročně, ale platí je v měsíčních splátkách). Rodiče mají penzijní pojištění, za které dávají 500Kč. Ostatní

DOMÁCNOST III.

Má 2 členy, jedná se o zatím bezdětné manžele. On je nezaměstnaný a podpora v nezaměstnanosti činí 8 000Kč. Ona domů přinese okolo 13 000Kč. Nájem bytu 2+1 činí 6 000Kč, za energie zaplatí 3 000Kč. Za potraviny vydají zhruba 4 000Kč měsíčně. Manžel má 1 dítě z předchozího manželství a výše výživného je 1 500Kč. Nedávno si pořídili novou pračku, kterou splácují (1 000Kč měsíčně). Za oblečení průměrně utratí 2 500Kč. Rádi by si koupili TV za 15 000Kč. Po městě se pohybují pěšky nebo MHD, ta je stojí 1 000Kč měsíčně. Za mobily a internet 3 000Kč. Pravidelně sázení sportku (500Kč měsíčně). Ostatní výdaje nepřesáhnou 1 000Kč

Přečti si příběhy jednotlivých domácností, vyplň tabulky a vypracuj následovné otázky:

- Spočítej celkovou výši příjmů a výdajů
- Z nabídky (OHROŽENÍ, VYROVNANÍ, POHODOVÍ) vyber, jak by se jednotlivé domácnosti mohly jmenovat
- Co byste jednotlivým domácnostem poradili, aby si mohly koupit to, co chtějí?

Toto je rozpočet rodiny:			
Příjem	Hodnota příjmu	Výdej	Hodnota výdaje
Celkem		Celkem	

Toto je rozpočet rodiny:			
Příjem	Hodnota příjmu	Výdej	Hodnota výdaje
Celkem		Celkem	

Toto je rozpočet rodiny:			
Příjem	Hodnota příjmu	Výdej	Hodnota výdaje
Celkem		Celkem	

Řešení pracovního listu č. 4

Domácnosti I. Celkový příjem – 36 000 Kč

Celkový výdaj – 32 500 Kč

Příjmení POHODOVÍ

Domácnost II. Celkový příjem – 25 000 Kč

Celkový výdaj – 25 000 Kč

Příjmení VYROVNANÍ

Domácnost III. Celkový příjem – 21 000 Kč

Celkový výdej – 23 500 Kč

Příjmení OHROŽENÍ

To co by poradili, záleží opět na šikovnosti žáků.

Pracovní list č. 5

Jméno

1. Vymyslete výhody a nevýhody, proč si pořídit auto.
2. Vyberte našim 3 lidem, jaké auto by se jim hodilo

1. Danovi je 23, dojíždí třikrát týdně do práce a dokončuje VŠ. Dvakrát měsíčně navštěvuje rodinu, která žije ve vedlejším městě cca 20 km. Žije sám	2. Martinovi je 32 a podniká. Má malou firmu, kterou musí zásobovat. Milan má manželku dceru, o víkendu jezdí na výlety.	3. Lenka podniká jako daňový poradce, musí dojíždět za klienty. Manžel má služební auto. Společně mají dvě děti, které musí vozit do školy.
--	--	---

Podle jakých kritérií jsi auto vybral? Zakroužkuj

Dostatek prostoru Úložný prostor Nízká spotřeba Nízká kupní cena
Barva Výkon motoru Spolehlivost Cena havarijního ručení
Délka záruky Počet dveří

1. Pan Novák dojíždí každý den do práce vlakem. Vlakový spoj jede 40 minuta, jízdenka vyjde tam a zpět stojí 60 Kč. Pan Novák se rozhodl koupit auto a jezdit s ním do práce. Po silnici je vzdálenost od domů do práce 10 km.
 - a. Spočítej, kolik bude stát benzín na jednu cestu do a z práce, pokud bude mít auto spotřebu 7 litrů/ 100 km. A cena benzínu bude 35 Kč
 - b. Porovnej, jaký bude měsíční rozdíl ježdění autem oproti jízdě vlakem (budeme předpokládat, že pojede do práce 21 krát)
2. Manželé si chtějí koupit auto, vybrali si nové v hodnotě 300 000 Kč. Teď se ale nemohou dohodnout, jak budou koupit financovat. Manžel si chce auto vzít na leasing, manželka by raději obětovala všechny peníze a koupila auto za hotové peníze.
 - a. Řekněte výhody/nevýhody pořízení auto na leasing či v hotovosti
 - b. Nakonec vyhrál leasing. Spočítejte, kolik přeplatí, pokud zaplatí akontaci 90 000 Kč a pak budou splácet
 - i. 9 690 Kč měsíčně po dobu 24 měsíců
 - ii. 6 776 Kč měsíčně po dobu 36 měsíců
 - iii. 5 326 Kč měsíčně po dobu 48 měsíců

Řešení pracovního listu č. 5

Cvičení 1. a 2. Záleží na kreativitě a nápadech, komunikativnosti žáků

3.

Na 20 km bude spotřeba 1,4 litrů. Cena za 1,4 litru je 49 Kč.

Autem projede $21 \cdot 49 = 1029$ Kč

Vlakem projede $21 \cdot 60 = 1260$ Kč

Autem ušetří za měsíc 231 Kč.

4.b

$90\,000 + 24 \cdot 9\,690 = 322\,560$ (přeplatek 22 560)

$90\,000 + 36 \cdot 6\,776 = 333\,936$ (přeplatek 33 936)

$90\,000 + 48 \cdot 5\,326 = 345\,648$ (přeplatek 45 648)

Pracovní list č. 6

Jméno:

PŘÍBĚH 1

Účel světi prostředky aneb Do podsvětí

V jednom městě žil kdysi muž, říkali mu Kmotr. Jeho oblíbeným výrokem bylo, že „účel světi prostředky“. Neuměl si nic odepřít. Stále přemýšlel jen o tom, jak ještě posílit své příjmy. Vedlo jej k tomu to, že chtěl stále zvyšovat své výdaje. Vynakládal je na to, aby zvyšoval svůj vliv a prestiž – živil své ego. Nakonec už vlastně nerozlišoval, co je legální a co nelegální. V životě mu prostě tyto pojmy splývali. Mnozí edému záviděli jeho životní styl, jiní jím opovrhovali.

V nabídce zakroužkuj zeleně legální příjmy a červeně nelegální příjmy.

VÝHRA-LOUPEŽ-PODVOD-PŮJČKA-DAROVÁNÍ-VÝPLATA-KRÁDEŽ-PROSTITUCE-DĚDICTVÍ-ÚPLATEK-ZISK Z PODNIKÁNÍ

Napiš krátce definice legálních a nelegálních příjmů

PŘÍBĚH 2

Bez čeho se neobejdu ...?

Kdysi dávno žil v Korintu muž jménem Diogenes. Byl zastáncem prostého a jednoduchého života. Jako příbytek mu sloužil sud, a proto se mu říkalo Diogenes ze sudu. Říkal, že člověk k životu vlastně nic nepotřebuje. Za tyto názory se mu mnozí lidé smáli, jiní jej měli v úctě. Opovrhoval veškerým majetkem, vlastnil pouze misku z vydlabané dýmě, ale i tu zahanbeně zahodil, když viděl, že pes se dokáže napít i bez ní.

Napiš alespoň 6 výdajů, které přímo ovlivňuješ ty, které jsou podle tebe nezbytné, a 6 výdajů, které bys mohl/a oželeť, a rozpočet vaší rodiny tedy ovlivnit nemusí.

Vyjádři svůj názor, k jednotlivým příběhům. Zkus se zamyslet, jaké měli vlastnosti Diogen a Kmotr společné, které odlišné.

Řešení pracovního listu č. 6

1. VÝHRA-LOUPEŽ-PODVOD-PŮJČKA-DAROVÁNÍ-VÝPLATA-KRÁDEŽ-
PROSTITUCE-DĚDICTVÍ-ÚPLATEK-ZISK Z PODNIKÁNÍ

2. Legální příjem – příjem, který je zákona v pořádku

Nelegální příjem – je příjem, kterým daná osoba porušila zákon

3. Dle názoru dětí

4. Společné – spokojení, ale i nespokojení, tvrdohlaví

Rozdílné – zaslepení, arogantní, odmítaví, chamtivý, ...

Pracovní list č. 7

Jméno

1. Hra

Ve dvojicích si zahrajte na obchod. Navzájem si zkuste pomoci smlouvání prodat propisku. Na jaké ceně jste se nakonec dohodli? _____

Pozn. Samozřejmě, že ten co prodává, chce co nejvíc a naopak ten co kupuje, chce co nejméně dát.

2. Každé zboží se prodává za určitou cenu. Výše je ovlivněna mnoha faktory. Zde jsou některé z nich. Vyškrtni, které do seznamu nepatří.

- a. cena výrobního materiálu
- b. mzda, za práci
- c. atraktivnost zboží
- d. značka výrobku
- e. obchodník má koníček
- f. životní úroveň zákazníků
- g. v čem je předmět zabalen
- h. schopnosti prodejce
- i. reklama
- j. záruční doba a její délka
- k. kde leží prodejna
- l. počet odchodů, které mají dané zboží
- m. reference

3. Nákup

Nákup:
chleba
8 rohlíků
4 l mléka
1 balení tvrdého sýra
6 jogurtů
2 ks oplatků
Díky Mámá

Nákup:
chleba, 10 rohlíků, 1l mléka, 2 jogurty,
4 ks oplatků
Táta

Vypočítej, kolik tě bude stát jednotlivý nákup. Máš na výběr. Buď půjdeš do obchodu na ulici, kde bydlíš, nebo zajedeš do supermarketu, kde musíš zaplatit 12 Kč za jízdenku.

Zboží	Cena v obchodě na ulici	Cena v supermarketu
Chléb	28,-	25,-
Rohlík	3,-	2,-
Mléko (1l)	15,-	14,-
Tvrdý sýr	40,-	36,-
Jogurt	12,-	11,-
Oplatek	18,-	16,-

Nákup M v obchodě:

Nákup M v supermarketu:

Nákup T v obchodě:

Nákup T v supermarketu:

Kde je tedy lepší nakupovat? _____

Řešení pracovního listu č. 7

cv. 2. podtržená patří

- a. cena výrobního materiálu
- b. mzda, za práci
- c. atraktivnost zboží
- d. značka výrobku
- e. obchodník má koníček
- f. životní úroveň zákazníků
- g. v čem je předmět zabalen
- h. schopnosti prodejce
- i. reklama
- j. záruční doba a její délka
- k. kde leží prodejna
- l. počet odchodů, které mají dané zboží
- m. reference

cv. 3.

Nákup M v obchodě

$$28 + 8 \cdot 3 + 4 \cdot 15 + 40 + 6 \cdot 12 + 2 \cdot 18 = 260$$

Nákup M v supermarketu

$$25 + 10 \cdot 2 + 14 + 2 \cdot 11 + 4 \cdot 16 + 12(\text{doprava}) = 157$$

Nákup T v obchodě

$$28 + 10 \cdot 3 + 15 + 2 \cdot 12 + 4 \cdot 18 = 169$$

Nákup T v supermarketu

$$25 + 10 \cdot 2 + 14 + 2 \cdot 11 + 4 \cdot 16 + 12(\text{doprava}) = 157$$

Je levnější nakupovat v supermarketu.

Pracovní list č. 8

Jméno

1. Přestavte si, že je vám 30, jste vdaná/ženatý a brzy budete mít rodinu. Napište, co si chcete koupit.

2. Dál. Bereš průměrný plat 23 000 Kč hrubého. Po odečtení zdravotního a sociálního pojištění, nájmu bytu, základních potřeb na jídlo a drogerii, cestu do práce ti zbude 8 000 Kč. Pozn. To jsi na tom ještě dobře – někteří průměrný plat nemají.

Ted' je vrať k cv.1:

- Odhadni nebo zjisti (internet, učitel), kolik co z tvého seznamu stojí
- Zeleně označ - na co máš, červeně - na co si budeš muset vzít půjčku

3. Změna situace. Je ti 25 a chcete se s partnerkou/partnerem vzít. Oba vyděláváte okolo 17 000 Kč čistého, a plánujete už děti. To znamená, že se jeden příjem zmenší na úroveň mateřské. I tak ale zvládáte ušetřit 5 000 Kč.

- Seřaď jednotlivé nápady na půjčku. Oznamkuj jako ve škole
- Porovnejte se sousedem
- Společně napište, každý do své tabulky, důvody proč ano či ne
- Můžete následovně změnit

Nápad	Známka	Proč je to dobrý nápad/špatný nápad
Půjčka na dovolenou		
Půjčka na nové auto		
Půjčka na vlastní byt		
Půjčka na TV a sedací soupravu		
Půjčka na obchodování na burze		

4. Nabídka „Nový super mobil jen za 10 % ceny!“ pod tím je ještě napsáno „10 % hned a mobil je váš! Další 10 % každý měsíc po dobu deseti měsíců.“

Dokážeš odhadnout, jaký je skutečný úrok?

- 10 %, protože přeplatím o 10 % víc
- cca 12 %, měl jsi 11 splátek rozvržených do 10 měsíců, neplatil jsi tudíž celý rok – úrok se tím zvyšuje přibližně o další dvě procenta
- cca 21 %, protože jsi v průměru dlužil 5 000 Kč (10 000 Kč na začátku na konci 0 Kč) a protože jsi nedlužil celý rok, ale jen 10 měsíců

Pracovní list č. 9

Jméno:

Prozkoumáme tři pojmy, které vyjadřují tvé budoucí postavení na trhu práce – osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ), zaměstnanec či zaměstnavatel

- Uveď příklady pracovních pozic

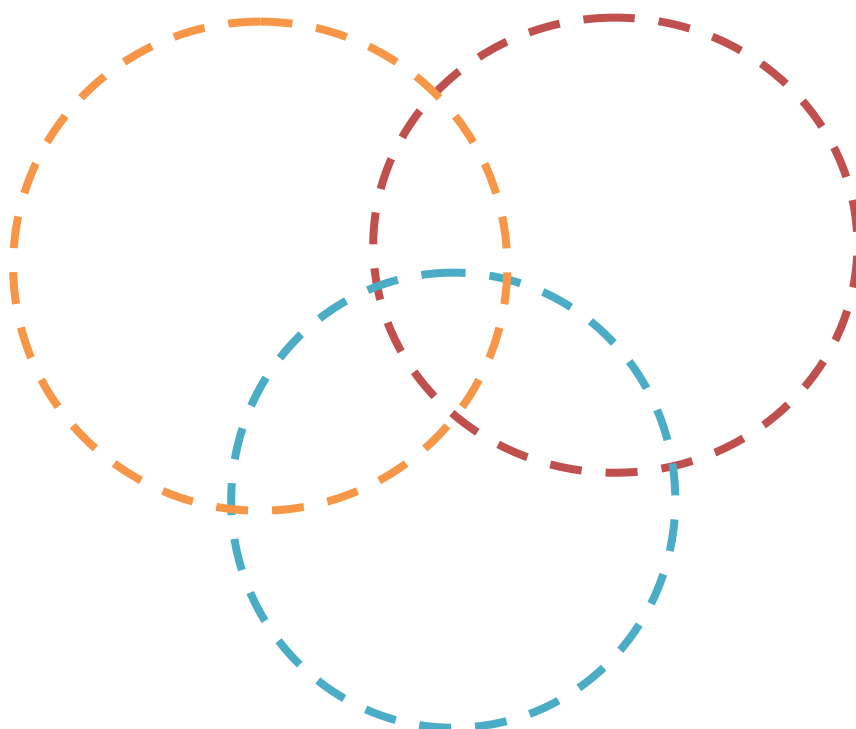
Zaměstnanec

Zaměstnavatel

OSVČ – živnostník

-
- A. pracuje na základě živnostenského oprávnění
 - B. pracuje na základě zisku/ výdělku
 - C. aktivně hledá své zákazníky, přizpůsobuje se poptávce
 - D. svou práci vykonává na základě pracovní smlouvy
 - E. ze zákona má nárok na 4 týdny dovolené v roce
 - F. má pravidelný měsíční příjem
 - G. dodržuje stanovenou pracovní dobu
 - H. práci mu ukládá zaměstnavatel v rámci náplně práce
 - I. vede účetnictví
 - J. odvádí státu daně
 - K. odvádí zdravotní a sociální
 - L. místo evidence nákladů může uplatňovat paušální výši nákladů
 - M. má různé právní formy (a.s., s.r.o.)
 - N. je to právnická osoba
 - O. je to fyzická osoba
 - P. podepisuje zaměstnavatelskou smlouvu
 - Q. může pracovat na základě dohody o provedení práce
 - R. na fakturách uvádí identifikační číslo IČO
 - S. vždy ručí celým svým osobním majetkem

Doplň písmena tam, kam patří

Řešení pracovního listu č. 9

1. Zaměstnanec – úředník, učitel, doktor v nemocnici, zdravotní sestra, hasič, policista...
Zaměstnavatel – majitel firmy
OSVČ – kadeřnice, kosmetička, truhlář, zedník, finanční poradce, ...

2. Zaměstnanec – B, D, E, F, G, H, J, K, O, P, Q
Zaměstnavatel – A, B, C, E, I, J, K, M, N, R
OSVČ – A, B, C, E, I, J, K, L, M, O, Q, R

Pracovní list č. 10

Jméno

Otázky a odpovědi

1. Napište k daným státům měnu

a. Slovensko	_____
b. Velká Británie	_____
c. Česká Republika	_____
d. Norsko	_____
e. USA	_____

2. Spojte správné dvojice

a. 100 Kč	František Palacký
b. 200 Kč	Ema Destinová
c. 500 Kč	Karel IV.
d. 1 000 Kč	Jan Ámos Komenský
e. 2 000 Kč	Tomáš Garrigue Masaryk
f. 5 000 Kč	Božena Němcová

3. Vyjmenuj ochranné prvky na bankovkách

4. Kdo si může zřídit bankovní účet?

5. Jaké máme typy placení? Uveď 2 příklady.

6. Jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou?

7. Co je to úrok?

8. Co je to RPSN?

Řešení pracovní listu č. 10

1. Napište k daným státům měnu

a. Slovensko	euro
b. Velká Británie	libra
c. Česká Republika	česká koruna
d. Norsko	norská koruna
e. USA	dolar

2. Spojte správné dvojice

a. 100Kč	Karel IV.
b. 200Kč	Jan Ámos Komenský
c. 500Kč	Božena Němcová
d. 1 000Kč	František Palacký
e. 2 000Kč	Ema Destiniová
f. 5 000Kč	Tomáš Garrigue Masaryk

3. Vyjmenuj ochranné prvky na bankovkách

Vodoznak, ochranný proužek, ochranná vlákna, soutisková značka, skrytý obrazec, opticky proměnlivá barva, ochranný pruh, mikrotexty

4. Kdo si může zřídit bankovní účet?

Člověk, který má občanský průkaz a je vám tedy více než 15let.

5. Jaké máme typy placení? Uveď 2 příklady.

Hotovostní (nákup na bankovky) a bezhotovostní (platba kartou)

6. Jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou?

Debetní karta – platíte vlastními penězi, výpis z účtu

Kreditní karta – utrácíte peníze banky, speciální výpis, lhůta na vrácení peněz

7. Co je to úrok?

Odměna za půjčené peníze...

8. Co je to RPSN?

Roční procentní sazba základu, je to určitý procentuální podíl z dlužné částky...

Pracovní list č. 10 může sloužit jako hodnotící či klasifikační test.

6 Závěr

Závěrem bych chtěla říct, že jsem se díky této bakalářské práci dozvěděla hodně nových informací. Zjistila jsem, že finanční gramotnost není jenom o financích, ale člověk musí umět počítat, číst, být informován o právu, možnostech. Stále si ovšem myslím, že by se měla finanční gramotnost více zakomponovat do matematiky, místo do výchovy k občanství. Je to problematika, o které se opravdu hodně mluví. A z vlastních zkušeností vím, že je zajímavá i pro samotné žáky. Je to snad jediná oblast, ve které se děti svých učitelů ptají a zajímají se o danou problematiku. Je to oblast, která je překvapí a ukáže jim, co všechno ještě nevědí. Doufám, že do budoucna to bude opravdu povinný předmět a pomůže každému i našemu ekonomickému problému celé České republiky.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Kateřina Janáková
Katedra:	Matematiky
Vedoucí práce:	Mgr. David Nocar, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014
Název práce:	Finanční gramotnost žáka 2. Stupně ZŠ
Název v angličtině:	Financial literacy at a lower secondary school
Anotace práce:	Práce popisuje problematiku finanční gramotnosti žáka 2. stupně základní školy. Snaží se popsat podstatu finanční gramotnosti, z čeho je tvořená, v jakých strategických dokumentech v ČR se s ní můžeme setkat. Práce nastiňuje zakomponování finanční gramotnosti do RVP ZV pomocí standard finanční gramotnosti pro 2. stupeň základní školy. Práce uvádí pojmy, které by měli žáci po ukončení základního vzdělání znát. V práci jsou uvedeny příklady pracovních listů do výuky s přiloženým řešením.
Klíčová slova:	Finanční gramotnost, 2. stupeň ZŠ, strategické dokumenty finanční gramotnosti v ČR
Anotace v angličtině:	This work describes the problematics of financial literacy of a secondary student. Its aim is to describe the fundamental meaning, what it consists of, what basic Czech Republic strategic documents it is mentioned in. It also shows how this problematics is integrated into the Framework educational program for the secondary schools regarding to the standards of the secondary education. The work describes what concepts the secondary students should know after finishing the studies. The examples of worksheets with solution are included.
Klíčová slova v angličtině:	financial literacy, strategic documents of financial literacy in the CR, secondary school
Přílohy vázané v práci:	1 strana obrázky
Rozsah práce:	40 stran
Jazyk práce:	Český

7 Literatura.

1. NÁRODNÍ STRATEGIE FINANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ – 2010. Ministerstvo financí ČR. [Online] květen 2010. [Cit. 2014-01-25]. Dostupné na internetu: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/narodni-strategie-financniho-vzdelavani-2010>
2. ALTMANOVÁ, J. a kol. *Gramotnost ve vzdělávání – příručka pro učitele*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2010. 978-80-87000-41-0.
3. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Národní ústav pro vzdělávání. [Online] 29. březen 2013. [cit. 2014-01-25] Dostupné na internetu: http://www.nuv.cz/file/319_1_1/.
4. SYSTÉM BUDOVÁNÍ FINANČNÍ GRAMOTNOSTI NA ZÁKLADNÍCH A STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH, Společný dokument Ministerstva financí ČR, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, 2007. [online]. [cit. 2014-01-26]. Dostupné na internetu: <http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/financni-vzdelavani/skolni-financni-vzdelavani>
5. KOCIÁNOVÁ, Helena. *Finanční gramotnost v kostce: aneb co Vás neměl kdo naučit*. Olomouc: ANAG, 151 s. ISBN 978-80-7263-767-6.
6. NAVRÁTILOVÁ, Petra. *Finanční gramotnost: učebnice učitele*. Kralice na Hané: COMPUTER Media, s.r.o., 120 s. ISBN 978-80-7402-107-7
7. AKCIE ONLINE informace pro Vaše úspěšné investice akcie články diskuze. COPYRIGHT. [online]. 2013 [cit. 2014-04-12]. Dostupné na internetu: <http://www.akcie.cz/slovník/dividenda>

Přílohy

Obr 1. Bankovky (<http://www.praguetrip.cz/dalsi-dulezite-informace>)

Obr 2. Mince (http://oulipova.cz/vyuka/prs/mat/penize_mince.html)

Obrázek 1 Bankovky

Obrázek 2 Mince